

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2006-2007

13 februari 2007

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

– van de heren Eloi Glorieux en Rudi Daems –

betreffende maatregelen ter bestrijding van lichtvervuiling en lichthinder

VERSLAG

**namens de Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en
Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door mevrouw Tinne Rombouts**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Patrick Lachaert.

Vaste leden:

de heer Pieter Huybrechts, mevrouw Katleen Martens, de heer Stefaan Sintobin, mevrouw Marleen Van den Eynde, de heer Frans Wymeersch;
mevrouw Hilde Crevits, de heer Erik Matthijs, de dames Tinne Rombouts, Joke Schauvliege;
de heren Jos Bex, Bart Martens, André Van Nieuwkerke;
de heer Karlos Callens, mevrouw Stern Demeulenaere, de heer Patrick Lachaert.

Plaatsvervangers:

mevrouw Agnes Bruyninckx, de heren Felix Strackx, Wim Van Dijck, mevrouw Gerda Van Steenberge, de heer John Vrancken;
de heer Jos De Meyer, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, de heren Frans Peeters, Jan Verfaillie;
de heren Jacky Maes, Ludo Sannen, Jo Vermeulen;
de dames Hilde Eeckhout, Dominique Guns, de heer Paul Wille.

Toegevoegde leden:

de heer Rudi Daems;
de heer Mark Demesmaeker.

Zie:

829 (2005-2006)

– Nr. 1: Voorstel van resolutie

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed besprak op 25 januari 2007 het voorstel van resolutie van de heren Eloi Glorieux en Rudi Daems betreffende maatregelen ter bestrijding van lichtvervuiling en lichthinder.

1. TOELICHTING

De heer *Eloi Glorieux* geeft een toelichting bij het voorstel van resolutie. Meer dan tien jaar geleden, in juni 1996, gaf het Vlaams Parlement reeds unaniem zijn goedkeuring aan een resolutie betreffende maatregelen om de lichtvervuiling te beperken (*Parl. St. VI. Parl. 1995-96, nr. 126/1-4*). In december 1997 keurde de Vlaamse Regering, zoals gevraagd in de resolutie, het urgentieplan Lichthinder goed. Sindsdien werden er nog andere maatregelen genomen. Zo werden er brochures voor de lokale besturen verspreid en werd lichthinder opgenomen in de cluster Hinder van de samenwerkings-overeenkomst Milieu met de gemeenten.

Er is volgens de indieners van het voorstel van resolutie echter ook minder goed nieuws. Uit een antwoord van de minister bevoegd voor Leefmilieu op een vraag van de heer Glorieux in maart 2006 blijkt dat het gezamenlijk vermogen van de wegverlichting niet verminderd is sinds 1984 (*Hand. VI. Parl. 2005-06, 16 maart 2006, C181*). Deze actie in het kader van het REG-programma (rationeel energiegebruik) heeft dus haar doel gemist, namelijk het verzekeren van evenveel comfort met minder energie.

De uitvoerder van dit programma was Electrabel, wat volgens de heer Glorieux verklaart waarom het beoogde doel niet werd bereikt. De verlichting werd inderdaad vervangen door efficiënte lampen en doeltreffende armaturen, maar daarbij werd het vermogen meestal niet verlaagd. Het resultaat is dat er geen daling van het energieverbruik is, maar wel nog meer lichtvervuiling. De gemeenten met een nachtgeregime, waarbij een op twee lampen in een deel van de gemeente en tijdens bepaalde periodes werd gedoofd, werden zelfs aangemoedigd om het uitgespaarde geld te gebruiken om alle lampen opnieuw de hele nacht te laten branden.

Uit een studie van het Belgisch Instituut voor de Verkeersveiligheid, die in opdracht van het Waalse Gewest werd gemaakt, blijkt dat bij eenvoudige verkeerssituaties en op autosnelwegen verlichting ook een averechts effect kan hebben op de verkeersveiligheid. Automobilisten gaan sneller en

minder geconcentreerd rijden. Ook buitenlandse studies bevestigen volgens de heer Glorieux dat verlichting – in functie van de complexiteit van de verkeerssituatie, de intensiteit van het verkeer enzovoort – de veiligheid evengoed kan verhogen dan verlagen. Tijdens de avondspits kan verlichting bijvoorbeeld wel de veiligheid verhogen, terwijl ze tijdens de nacht soms het omgekeerde effect kan hebben.

Een oplossing bestaat in de veralgemeende invoering van slimme dim- en regelsystemen. De openbare verlichting kan daardoor worden aangepast aan de ware behoeften van dat ogenblik. Dit moet in combinatie met de invoering van maximale verlichtingsnormen gebeuren. Het Mobiliteitsplan legt soms hoge minimale normen op zonder een maximum te bepalen. Het wordt volgens de spreker tijd dat België de Europese verlichtingsnormen in wetgeving omzet.

Concreet vraagt het voorstel van resolutie om van dim- en regelsystemen voor openbare verlichting een REG-actie te maken. Dat kan door de netbeheerders verantwoordelijk te maken voor de slimme regeling en het beheer van de openbare verlichting. Momenteel is het volgens de indieners van het voorstel van resolutie technisch moeilijk om de openbare verlichting te dimmen. Investerings in de benodigde apparatuur zullen de Vlaamse overheid, de netbeheerders en de lokale overheden meer greep doen krijgen op de regeling van de stroomvoorziening naargelang van de verkeersdichtheid en de weersomstandigheden.

De Vlaamse Regering wordt gevraagd om aan artikel 3 van het besluit van 26 maart 2004 tot vaststelling van de openbardienstverplichtingen, opgelegd aan de netbeheerders met betrekking tot de openbare verlichting, een 8° toe te voegen. Daardoor zal het investeren in goede regel- en beheersystemen, die het energie-efficiënt en intelligent beheer van de openbare verlichting op afstand mogelijk maken, deel gaan uitmaken van de exploitatie van de openbare verlichting. Dit zal de lichtverontreiniging en het energieverbruik doen afnemen maar tegelijk ook de verkeersveiligheid optimaliseren. Een structurele vermindering van het energieverbruik kan bijdragen tot het halen van de Kyoto-doelstellingen.

De heer Glorieux wijst in dit verband nog op de symbolische actie tegen klimaatverandering gepland voor 1 februari 2007 waarbij iedereen wordt gevraagd om gedurende vijf minuten de lichten te doven. Deze actie heeft haar symbolisch belang. Het opvolgen van de aanbeveling in het voorstel van resolutie kan een meer structurele bijdrage betekenen.

2. BESPREKING

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* stelt dat haar fractie zich kan vinden in het voorstel van resolutie. Het terugdringen van overvloedige verlichting langs openbare wegen is noodzakelijk. Licht geeft een gewinningsgevoel, maar het verminderen van de verlichting zal ook wennen. De maatregel kan inderdaad een kleine bijdrage leveren in de CO₂-reductie.

Het lid wijst ook op de overbodige verlichting door particulieren, in de serrenbouw bijvoorbeeld, hoewel daar lichtdempende maatregelen mogelijk zijn. Blijkbaar durven gemeentebesturen niet optreden of vinden zij dit geen prioriteit. In die zin is het ook een probleem van milieuhandhaving.

De heer *Bart Martens* betreurt samen met de indieners van het voorstel van resolutie dat het energieverbruik van de wegverlichting niet gedaald is. De vraag is echter of de voorgestelde oplossing wel de juiste is. Bij de openbaredienstverplichtingen wordt nu reeds aan de netbeheerders opgelegd dat ze vijfjaarlijks een energieaudit met betrekking tot de openbare verlichting die gelegen is in hun geografische gebied moeten uitvoeren of laten uitvoeren. Jaarlijks moeten ze bovendien acties uitvoeren ter bevordering van rationeel energiegebruik in de openbare verlichting (5° en 6° van artikel 3 van het besluit van de Vlaamse Regering van 26 maart 2004). Een betere kwaliteitsbewaking van deze acties en de vijfjaarlijkse audit zal volgens de heer Martens meer resultaat opleveren dan nog eens een nieuwe openbaredienstverplichting inzake dim- en regelsystemen. Wat Groen! voorstelt, zit volgens het lid al vervat in de verplichtingen die aan de netbeheerders worden opgelegd. Het Vlaams Energieagentschap moet wel zorgen voor een betere opvolging van de bestaande verplichtingen. Uit een werkbezoek aan een grote producent blijkt dat vele investeringen in openbare verlichting mogelijk zijn die zichzelf op enkele jaren tijd terugverdienen. Indien de opgelegde audits correct gebeuren, zullen de nodige ingrepen en investeringen zich opdringen.

De bezorgdheid van de indieners van het voorstel van resolutie is dus volgens de heer Martens terecht, maar hij verwacht meer van een betere kwaliteitscontrole van de bestaande openbaredienstverplichtingen.

De heer Martens laat verder opmerken dat door de oprichting van Eandis en Infrax, als werkmaatschappijen voor respectievelijk de gemengde en zuivere netwerkbeheerders, de banden met producenten en leveranciers zijn doorgeknipt. Eandis zou garant moet kunnen staan voor een onafhankelijke uitvoering van de openbaredienstverplichtingen zonder dat de belangen van producenten en leveranciers doorwegen.

De heer *Erik Matthijs* sluit zich aan bij de tussenkomst van de heer Martens. Vele openbare besturen doen al grote inspanningen om energie te besparen en de verlichting tijdig te doven. Vele steden en gemeenten hebben ook een duurzaamheidsambtenaar die de nodige acties opzet en het personeel sensibiliseert. Het voorstel van resolutie is in die zin onnodig. Ook de verkeersveiligheid is een belangrijk element en de bevolking vraagt voldoende straatverlichting tijdens de nacht. De gemeentebesturen doen niettemin voldoende inspanning om daar waar mogelijk te besparen in de verlichting van wegen en gebouwen.

De heer *Kris Peeters*, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, gaat ervan uit dat iedereen voorstander is van een efficiënte openbare verlichting. Bij het voorstel van resolutie heeft de minister echter een juridisch-technische opmerking. Het besluit van 26 maart 2004 tot vaststelling van de openbaredienstverplichtingen, opgelegd aan de netbeheerders met betrekking tot de openbare verlichting, somt in artikel 3 een aantal werkzaamheden op die worden verstaan onder de exploitatie van de openbare verlichting zoals bepaald in het Elektriciteitsdecreet. Het voorstel van resolutie vraagt aan de Vlaamse Regering om de netbeheerder ook de opdracht te geven om te investeren in goede regel- en beheersystemen. Juridisch kan de vraag worden gesteld of dit niet in tegenspraak is met artikel 4. Het eerste lid van artikel 4 bepaalt dat de kosten voor de in artikel 3 genoemde werkzaamheden worden beschouwd als kosten ten gevolge van de openbaredienstverplichtingen van de netbeheerder. Het tweede lid verduidelijkt dat “alle andere kosten en in het bijzonder de kosten voor de plaatsing of de uitbreiding van de openbare verlichting, de kosten van de vervangstukken inclusief lampen, de kosten voor de energielevering, de aansluitkosten van het verlichtingsnet op het distributienet en de transport- en distributiekosten van de benodigde elektrische energie” niet onder de kosten bedoeld in het eerste lid, vallen. Het was volgens de minister de uitdrukkelijke bedoeling van het besluit en de decreetgever om alleen de exploitatie van de openbare verlichting als openbaredienstverplichting van de netbeheerder te beschouwen met uitsluiting van investeringen. De investeringen worden als een opdracht van de gemeenten beschouwd. Wat in de resolutie wordt gevraagd, zou dus expliciet als een uitzondering moeten opgenomen worden en een decretale onderbouw moeten krijgen.

De heer *Eloi Glorieux* meent dat een juridische oplossing kan worden gevonden voor deze eventuele tekortkoming van het voorstel van resolutie. De Vlaamse Regering of het Vlaams Parlement kan de regelgeving aanpassen indien daartoe de wil bestaat. Uit de eerdere tussenkomsten leidt de indiener af dat iedereen zich kan aansluiten bij het uitgangspunt van

het voorstel van resolutie maar dat er bedenkingen zijn bij de concrete aanbeveling. Een betere opvolging en kwaliteitscontrole van de bestaande openbaardienstverplichtingen sluit echter niet uit dat deze verplichtingen worden verduidelijkt en aangevuld. Het is in dit geval doorzichtig om te stellen dat het uitgangspunt goed is maar de oplossing niet. Het is voor de heer Glorieux niet duidelijk wat het bezwaar van de commissieleden is tegen investeringen in een intelligent en energie-efficiënt beheer van de openbare verlichting. Bovendien kunnen slimme dim- en regelsystemen de verlichting aanpassen in functie van nog meer verkeersveiligheid. Aan juridisch-technische bezwaren kan worden tegemoet gekomen indien de meerderheid zich akkoord kan verklaren met het principe. De indiener heeft echter de indruk dat de meerderheidsfracties zich niet achter het principe willen scharen om inhoudelijke redenen.

De heer *Bart Martens* herhaalt zijn standpunt dat wat in de resolutie wordt gevraagd niet meer dan een verbijzondering is van de bestaande openbaardienstverplichtingen. Vijfjaarlijks wordt een audit opgelegd en jaarlijks moeten de netbeheerders acties uitvoeren ter bevordering van rationeel energiegebruik in de openbare verlichting. Dim- en regelsystemen maken daar volgens het lid deel van uit. Het terugverdieneffect zorgt er bovendien voor dat er geen bijkomende investeringen nodig zijn.

De heer *Rudi Daems* meent dat men zich kan verstoppen achter de bestaande audits en acties, maar de realiteit is dat er vandaag nog geen verbetering is wat het energieverbruik voor openbare verlichting betreft. Elk signaal aan de netbeheerders is welkom om duidelijk te maken dat extra inspanningen noodzakelijk zijn.

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* herhaalt dat Vlaams Belang de idee achter de resolutie steunt maar voegt eraan toe dat eerst moet worden verholpen aan de juridische tekortkomingen waarop de minister wees.

De heer *Patrick Lachaert*, voorzitter, wijst op de mogelijkheid het voorstel te wijzigen, gelet op het feit dat er eensgezindheid lijkt te bestaan over het achterliggende idee maar niet over de wijze waarop het wordt uitgevoerd.

De heren *Rudi Daems* en *Eloi Glorieux* begrijpen uit de tussenkomsten echter dat er geen bereidheid is om het voorstel van resolutie te steunen.

3. STEMMING

Het voorstel van resolutie wordt verworpen met 12 stemmen.

De verslaggever,

Tinne ROMBOUTS

De voorzitter,

Patrick LACHAERT
